

**Reactie op internetconsultatie betreffende:
Het wetsvoorstel herwaardering strafbaarstelling actuele delictsvormen.**

Aan: Overheid.nl (via antwoordformulier)

Inzender: Het LSO.

Het LSO is een landelijk overleg waaraan, op basis van vrijwilligheid, organisaties van sekswerkers en organisaties uit hun werkomgeving kunnen deelnemen. Het overleg heeft niet de pretentie al de deelnemende organisaties te vertegenwoordigen.

Kader

Beperkte reactie: betreft invoering nieuw artikel 206a Sr en evaluatie toepassing artikel 273f Sr.

Beleidsvoornemens van het huidige kabinet verwoord in het coalitieakkoord.

Nieuw in te voeren artikel 206a SR:

‘Hij die een ander uit winstbejag behulpzaam is bij het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een derde tegen betaling terwijl hij weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat die beschikbaarstelling wederrechtelijk is wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren of geldboete van de vijfde categorie.’

Uit het coalitieakkoord

Kernpunten in het beleidsvoornemen sekswork vergunning plichtig te maken zijn:

Het vergunnen van alle sekswerkers in alle vormen van bedrijfsmatige seksuele dienstverlening door:

- Uniformiteit tussen de aanpak van mensenhandel in alle Nederlandse gemeenten.
- Uniforme aanpak van mensenhandel bij alle vormen van sekswork.
- Door individuele vergunningen voorkomen van verplaatsing naar minder zichtbare delen van de sector.

Uit de MvT:

Strafbaarstelling van het uit winstbejag behulpzaam zijn bij illegale prostitutie (pooiervetod). Doelstelling van het prostitutiebeleid is om een prostitutiebranche te creëren waarin de prostituee op een gezonde en veilige manier haar werk kan uitoefenen. Enerzijds is de exploitatie van vrijwillige prostitutie onder voorwaarden gelegaliseerd. Anderzijds is er sprake van een strafbaarstelling van seksuele uitbuiting (artikel 273f Sr). Prostituees die in de niet vergunde branche werkzaam zijn worden vaak op enige wijze gefaciliteerd bij de uitoefening van hun activiteiten door personen die hier financieel voordeel uit halen. Uit onderzoek blijkt dat de volgende spelers kunnen worden

Kerndeelnemers: PROUD - SOR – VER – VLEB - MIDHOLD – Excellent-groep - SOAIDS Nederland

onderscheiden bij informele prostitutie: eigenaren van panden, kamerverhuurders (exploitanten), horeca-exploitanten, personen die optreden als beschermer/geldebewaarder, bodyguards, snorders, loopjongens en boekhouders. Sinds 2000 gaan er regelmatig stemmen op voor herinvoering van een souteneursverbod, in het spraakgebruik ook wel pooierverbod genoemd. De quickscan “Herinvoering van een pooierverbod” bevat reacties van zeventien strafrechtjuristen op een voorstel tot strafbaarstelling van “een ieder die zich zonder vergunning of redelijk doel bemoeit met de werkzaamheden van een prostituee”. Ongeveer de helft van de geïnterviewden was van mening dat de strafbaarstelling van mensenhandel in artikel 273f Sr niet volstaat voor de aanpak van misstanden in de prostitutie, omdat door de bewijsproblemen die inherent zijn aan artikel 273f Sr in te veel gevallen niet tot vervolging/veroordeling wegens seksuele uitbuiting kan worden gekomen. Die bewijsproblematiek houdt onder meer verband met ambivalentie of angst bij de slachtoffers van mensenhandel, waardoor zij niet kunnen of willen verklaren of inconsistent verklaren. Daar komt bij dat voor verklaringen steunbewijs nodig is, dat vaak na moeizaam en tijdrovend onderzoek boven water komt, maar niet altijd betrouwbaar is. Strafbaarstelling van ongeoorloofde bemoeienis met prostitutie zou de effectiviteit van de aanpak van misstanden in de prostitutiebranche kunnen verbeteren volgens een deel van de geïnterviewden.

Het kabinet is van mening dat betrokkenheid bij illegale prostitutie niet mag lonen. Daarom heeft het kabinet in het regeerakkoord de introductie van een pooierverbod aangekondigd, in aanvulling op de bestaande mogelijkheden die artikel 273f Sr al biedt om seksuele uitbuiting strafrechtelijk aan te pakken. Aanknopingspunt voor de nieuwe strafbaarstelling is de nieuwe opzet van de Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche (Wrp).

Reactie op het voorgestelde artikel 206a Sr

Voorgesteld wordt strafbaar te stellen het ‘uit winstbejag behulpzaam zijn bij het zich beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen terwijl de dader weet of moet vermoeden dat die prostitutie wederrechtelijk is.

Met andere woorden er moet sprake zijn van kwaadaardige opzet van een dader en van een slachtoffer dat zich wederrechtelijk beschikbaar stelt voor het verrichten van seksuele diensten.

Onder wederrechtelijk wordt verstaan: in strijd met het recht, met een (geschreven of ongeschreven) rechtsregel.

Sekswerk vindt plaats tussen een sekswerker (m/v) en de klant. Die activiteit wordt gefaciliteerd door derden. Die derden zijn in twee groepen te verdelen: de groep van wie de activiteiten zich richten op uitbuiting en winstbejag en de groep waarbij van winstbejag geen sprake is (Zie MvT).

Het valt buiten het kader van deze reactie om alle gevallen van wederrechtelijk handelen door de individuele sekswerker te inventariseren en te bespreken. Maar één beleidsvoornemen verwoord in het coalitieakkoord van het huidige kabinet wordt door het LSO besproken.

Daarbij wordt overwogen dat als het OM de dader van artikel 206a Sr wil vervolgen dan zal eerst de wederrechtelijkheid van het beschikbaar stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met een ander moeten worden bewezen.

Naar de mening van de deelnemers aan het LSO richt de eis van wederrechtelijkheid zich in het onder bepaalde omstandigheden wederrechtelijk.

Beoordeling van het vergunnen van de activiteiten van individuele sekswerkers.

Het LSO heeft een inventarisatie gemaakt van argumenten vóór en tégen het vergunnen van de activiteiten van individuele sekswerkers. Daarbij is niet gekeken naar de partij die deze argumenten inbracht maar naar de aard van de argumentatie met als doel een meer zuivere afweging te kunnen maken. Wel is de intentie van de indiener gevolgd: een argument vóór of tégen in te sturen.

Argumenten vóór:

- Gelijke monniken, gelijke kappen: óf iedereen een vergunning of niemand
- Zichtbaarheid door vergunning is garantie voor bescherming tegen uitbuiting en mensenhandel.
- Door alle sekswerkers te vergunnen voorkom je oneerlijke concurrentie door thuiswerkers. De oneerlijke concurrentie door illegale sekswerkers bestrijd je door handhaving van de regels.
- Door vergunningen open je wegen voor hulpverlening naar thuiswerkers.
- Voer een niet openbaar vergunningensysteem in. Normaliseer het beroep zoveel mogelijk met alle rechten en plichten én bescherming door de overheid.
- Werk met zichtbaarheid aan maatschappelijke acceptatie van sekswerk.
- Stimuleer samenwerking tussen vertegenwoordigers van de branche en de overheid (zowel lokaal als landelijk).
- Betere beeldvorming van de seksbranche brengt de wensen en mogelijkheden duidelijker in beeld, zoals bijvoorbeeld de vraag naar veilige werkplekken.
- Vergunningen maken sekswerkers bewust van hun verantwoordelijkheden. Dat verhoogt hun bedrijfs- of beroepsstatus.
- In vergunningsvoorwaarden kunnen ook zaken worden opgenomen die ten goede komen aan de volksgezondheid of de openbare orde.

Argumenten tégen:

- Sekswerk vindt in veel gevallen in deeltijd plaats. Mensen in deeltijd zullen geen vergunning aanvragen. Zij willen niet als sekswerker worden geregistreerd.
- Vergunningen zijn min of meer openbaar en dus een bedreiging van de privacy van de sekswerker.
- Door vergunningen te eisen verdwijnen veel sekswerkers naar de illegaliteit. Zo beperk je hun mogelijkheden om via internet contact met klanten te zoeken en beperk je hun vrije toegang tot de hulpverlening en het rechtssysteem.
- Er is een grote kans op ontwijkend gedrag. Het risico daarvan is dat vergunningen voor sekswerkers het illegale circuit, uitbuiting en mensenhandel vergroten.
- Sekswerk is al gestigmatiseerd, met een vergunning vererger je dat.
- Een centraal vergunningensysteem voor beroepsbeoefenaren is niet algemeen gebruikelijk, er ontstaat een uitzonderingspositie voor beroepsmatig sekswerk. Het risico is stigmatisering en geen normalisering.
- Zeker op het punt van sekswerk is de overheid niet je grootste vriend. Dus welke voordelen heb je te verwachten als je een vergunning hebt?
- Van een vergunning en registratie kom je niet meer af, zelfs als de overheid daar een regeling voor treft. De angst voor een levenslang stigma door een vergunning is reëel.

- In een aantal beroepen zal men negatief selecteren als de eerdere beroepskeuze voor sekswerk bekend wordt/is. Of zal, wanneer dat later blijkt, als 'verzwijgen' een ontslaggrond zijn, gevaar voor belemmeringen in de beloning en promotiekansen.
- Een vergunning is wéér een extra belasting voor de sekswerker. Gebruik eerst de mogelijkheden die de huidige wet- en regelgeving biedt vóóordat er weer extra eisen komen. Geeft het beleid een positieve richting, vrijheid en gelijkheid voor alle sekswerkers.
- In plaats van méér eisen zou je maatregelen moeten initiëren die voor sekswerkers zo aantrekkelijk zijn dat ze zelf kiezen voor een positie dicht onder de bescherming van de overheid. Dat biedt mogelijkheden voor de overheid om te sturen en te besturen. Probeer dat niet ín één slag te bereiken.
- Vergunning en registratie brengt altijd het gevaar met zich mee dat registers worden gehackt of anderszins ongewild openbaar worden. De bescherming van de privacy van de sekswerkers is in het geding.
- Het ministerie wil een vergunningenstelsel invoeren voor alle zelfstandige sekswerkers. Aangezien sekswerkers hoge waarde toekennen aan hun privacy, zal deze maatregel grote verschuivingen veroorzaken, ook naar het onzichtbare circuit en dus haaks staan op het doel van deze maatregel.
- Gebruik eerst de mogelijkheden die er al zijn. Sekswerkers hebben in veel gevallen al een relatie met de KvK, dus met de Belastingdienst en met gezondheidsdiensten en/of hulpverlening. Dat is transparant en controleerbaar tijdens reguliere controles. Deze instanties werken met scherp afgeschermd gegevens en werknamen. De Belastingdienst accepteert in de dagelijkse administratie ook werknamen, mits gekoppeld aan het id-bewijs in de hoofdadministratie.
- Beroepsmatige zelfstandigen zijn sekswerkers die uitsluitend in of vanuit de eigen woon- en leefomgeving klanten ontvangen zonder enige bedrijfsmatige uiting, dus ook bijvoorbeeld geen (bedrijfsmatige) reclame. Ook in deze sector is er veel parttime werk. Deze activiteiten liggen dicht tegen het particuliere domein aan. Met een vergunning verbeter je hun positie niet.
- Wat de vergunning voorwaarden voor deze zelfstandigen zullen zijn, is onduidelijk. Er komt een scheiding in de verantwoordelijkheden tussen exploitant en sekswerker. Dat is terecht maar er zijn wel grote problemen bij de invoering en handhaving. (zie ook de voorbereiding van de hygiëneregels 2019).
- Consequentie van het afgeven van vergunningen aan alle sekswerkers is dat gemeenten sekswerk in privéwoningen moet vergunnen. Het bestemmingsplan verbiedt dat meestal. Bovendien zullen buurtbewoners dat niet accepteren. Dit is bestuursrechtelijk een barrière (oa verplichte publicatie en bezwaarprocedures).
- Dergelijke procedures halen meestal de pers. De privacy van de sekswerker is dan voor een groot publiek in het geding.
- Voor veel klanten is relatieve onbekendheid van het (werk)adres belangrijk. Publiciteit is nadelig voor het onbelemmerde contact tussen de sekswerker en de klant.
- Publiciteit haalt ook het internet en verdwijnt dus nooit meer uit het zicht, ook niet als een vergunning uiteindelijk niet wordt verleend.
- Eenmaal gepubliceerd en afgewezen, komen er toch mensen aan de deur die de sekswerker juist niet aan de deur wenst te zien. Het werkt onveiligheid ook op die manier in de hand.
- Veel huurovereenkomsten en huishoudelijke reglementen verbieden bedrijfsactiviteiten in woningen. Ook verhuurders en woningbouwverenigingen zullen dus bezwaren hebben. Zeker als dat via vergunningen wordt geregeld. Gemeenten kunnen een schriftelijke verklaring eisen van de verhuurder/VVE dat men met de gebruiksraad akkoord is. Een vergunning op dat adres leidt tot een hogere premie voor opstal- en inboedelverzekering en de weigering van reguliere maatschappijen een verzekering af te sluiten of te verlengen.
- Wie geeft de privacy op? Want een vergunning is openbaar. Dat betekent niet dat alle vergunningen worden gepubliceerd (alhoewel de aanvraag moet wel gepubliceerd worden) maar wel dat een klant moet kunnen controleren óf een sekswerker 21 jaar is, de juiste verblijfsstatus heeft en mag werken. Als drie klanten dat willen doen is van bescherming van de privacy geen sprake meer. Als men iemand zwart wil maken: even een check van het systeem.

- Bovendien: een vergunning is een openbare toestemming waar vooraf bezwaar tegen moet kunnen worden gemaakt.
- Welke sekswerker wil openbaar als sekswerker te boek staan? Nu niet en zeker niet in de toekomst?
- Los van de vergunning bestaat nu al de verplichting om via de KvK geregistreerd te staan als ondernemer of beroepsmatig werkende; ook daar ontstaan problemen omdat het bedrijfsadres nooit is af te schermen en het privéadres alleen onder strikte voorwaarden. Met name de álleen werkende (thuiswerker) heeft daar niets aan: huis en bedrijf hebben hetzelfde adres. Dát levert nu al problemen en weerstand op!

Conclusie

Om het voorgestelde artikel 206a SR te beoordelen, wordt de volgende vraag beantwoord: **Is de noodzaak om kwaadwillende faciliteerders van sekswerkers die zich volgens de vigerende wetgeving wederrechtelijk beschikbaar stellen voor seksuele dienstverlening zo ernstig dat daarvoor een vergunningplicht voor alle individuele sekswerkers moet worden ingevoerd?**

Het LSO staat in principe positief tegenover het beleidsvoornemen van het huidige kabinet om de meest kwetsbare groep sekswerkers, de groep die uit beschermingsoverwegingen zich niet beschikbaar mag stellen voor het verlenen van seksuele diensten aan derden, een extra bescherming te bieden tegen uitbuiting door kwaadwillende faciliteerders. Een weging van alle argumenten vóór en tégen leidt echter tot de conclusie dat het vergunnen van álle individuele sekswerkers een inadeqaat middel is.

Afgezien van de vraag wat er in de vergunning moet worden geregeld verwacht het LSO een groot deel van de sekswerkers een vluchtreactie. Sekswerkers hechten aan de ultieme bescherming van hun privacy. Als zij geen duidelijke voordelen zien van een vergunning, zullen zij niet bereid zijn die aan te vragen. Het gevolg zal zijn dat een deel van de sekswerkersweer zal zoeken naar minder zichtbare en dus voor de overheid minder bestuurbare vormen van seksuele dienstverlening.

De laatste vraag die de deelnemers aan het LSO zich hebben gesteld was: wat moet er wel gebeuren om dit op zich sympathieke beleidsvoornemen te realiseren zonder alle negatieve effecten van het vergunnen van alle sekswerkers?

De antwoorden daarop van de verschillende deelnemers variëren en zijn in feite nog niet gekristalliseerd. De reden dat niet werd verwacht dat de resultaten van de inventarisatie van argumenten vóór en tégen het vergunnen van alle sekswerkers al bij de behandeling van de invoering van het nieuwe artikel 206a Sr op tafel zouden moeten komen. De beschikbare tijd was te kort om de inventarisatie uitputtend in het LSO te bespreken.

De voorlopige antwoorden gaan van ‘hou alles bij het oude voor de sekswerkers en verbeter de klachtmogelijkheden over kwaadwillende faciliteerders’, tot ‘verbeter en intensiveer de hulpverlening aan de groep waarvan het beschikbaar stellen voor seksuele dienstverlening wederrechtelijk is en breng die groep zo goed in beeld dat kwaadwillende faciliteerders beter zijn op te sporen’, tot ‘verhoog de straffen voor kwaadwillende faciliteerders aanzienlijk om ze af te schrikken’.

Het uitgangspunt tegenover sekswerkers zou moeten zijn: ‘Hoe werk je zo prettig en veilig mogelijk’. Dat hangt af van vele facetten af die niet alleen te maken hebben met de periode

dat iemand als sekswerkers actief is maar ook met de periode daarna. Een sekswerker wil het liefste worden behandeld als een gewone deelnemer aan het maatschappelijk verkeer dat geldt met name ook voor hun kinderen en partners. Zij willen hun werk naar eigen inzicht kunnen organiseren zonder dat derden in de rol van 'uitbouter' op de loer liggen. Zij willen volledig, gelijkwaardig aan anderen, recht hebben op dienstverlening en bescherming van de overheid en maatschappelijke instanties. Zij willen het recht en de mogelijkheid hebben op na een periode als sekswerker te besluiten ander werk te kiezen en dan niet meer met het stigma van sekswerker te worden belaagd.

Wij hebben sterk de indruk dat de initiatiefnemers van deze wetsaanpassing onvoldoende de consequenties voor de sekswerkers hebben gezien. Terecht ligt hun focus op het bestrijden van 'onvrijwillige aanbod van seksuele dienstverlening, doch het voorgestelde 'vergunnen van alle sekswerkers' is daarvoor niet het juiste middel'.

Het LSO is van mening dat het risico groot is dat de resultaten van 25 jaar prostitutiebeleid in Nederland teniet worden gedaan door het invoeren van een vergunningplicht voor individuele sekswerkers.

Er moet een betere oplossing worden gezocht om de kwaadwillende faciliteerders strafbaar te stellen.

Het LSO pleit voor een heroverweging van de tekst van het voorgestelde artikel 206a SR.

Namens het LSO

Mr Hans Scholtes, voorzitter

André van Dorst, secretaris

Er is geen bezwaar tegen het openbaar zijn van onze reactie.

Eventuele nadere informatie

en reacties via:

avdorst@planet.nl

mobiel: 0645328382